

ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਮੋਹੰਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜਨ ਗੁਪਤਾ ਜੇ. ਜੇ.

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ ,— ਜਵਾਬਦਾਰਾ

2008 ਦਾ CWP ਨੰਬਰ 4519

19 ਅਗਸਤ, 2008

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੀਵਿਯਾਨ, 1950-ਆਰਟੀਕਲ 226—ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967-
S.6(1)(a)- ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ — ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਕਿ
ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ—ਫਾਈ ।
ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ve ਸਾਲ ਅਤੇ ਪੂਰਵ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ
ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਿਨੈਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ
ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਤ ਹੈ-
ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਪਟੀਸ਼ਨ
ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 6(1)(ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ
ਵਿਯਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ
ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ
ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ
ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ
ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਦੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ
'ਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਿਨੈਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ
ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ
ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2)(ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ, ਜਿਸਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 6
ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ
ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ
ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਨਕਾਰ. ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਾਸਪੋਰਟ
ਅਥਾਰਟੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ, ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਰਿਣੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਰਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਕੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਤਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 11 ਅਤੇ 12)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਡੀ.ਆਰ. ਪੁਨੀਆ ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਕੇ.ਕੇ.ਕਾਹਲੋ, ਐਡਵੋਕੇਟ ।

ਨਵੇਂਦਰ ਪੀ ਕੇ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਰਾਜਨ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.

(1) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 14 ਅਗਸਤ, 2006 ਦੇ ਪੱਤਰ/ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਫ਼ਸਰ, ਜਲੰਧਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸਾਲ. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਿੱਟ ਵੀ ਮੰਗੀ ਹੈ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 23 ਦਸੰਬਰ, 1993 ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੰਬਰ R680357 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਬਰਲਿਨ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ ਮੰਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਰਮਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਰਣ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਨੂੰ 14 ਨਵੰਬਰ, 2005 ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਹ 3 ਫਰਵਰੀ, 2006 ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੇ 22 ਫਰਵਰੀ, 2006 ਨੂੰ ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਗੁਆ ਬੈਠਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਬੇਨਤੀ 14 ਅਗਸਤ, 2006 ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(3) ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਰਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਲਏ ਸਟੈਂਡ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਆਪਣੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ/ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਹੁਣ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ, ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਪੀਏਸੀ (ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ) ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1)(ਏ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)।

(4) ਅਸੀਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(5) ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਰਾਮਾਰਥਨਮ, ਸਹਾਇਕ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋਣਾ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ, ਆਰਟੀਕਲ 21 ਅਤੇ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਾਸਪੋਰਟ (ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ) ਐਕਟ (1920 ਦਾ 34) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1836

(6) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, (2) ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:-

“(1) ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਬੰਧੀ ਸੀ। ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਰਾਮਾਰਥਨਮ, [(1967) 3 SCR 525: AIR 1967 SC 1836] ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ "ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ" ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਲੋਕਮੋਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਅਣ-ਚੈਨਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(7) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ, 1967 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 24 ਜੂਨ, 1967 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(2) **1978 (I)JIS.CC 248**

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣਾ। ਇੱਕ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ। ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ। ਇੱਕ ਪਾਸਪੋਰਟ ਧਾਰਕ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਉੱਥੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਵਹਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਬੇਸਹਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਚਾਰਜ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜਨਤਕ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੂਟਨੀਤਕ ਅਤੇ ਕੌਸਲਰ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਸੀ। ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਲਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਰਟੀਓ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 14. ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1967 ਨਾਮਕ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(2) ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ

ਦੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਲੁਈ ਵਿਧੀ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਸਮਰਥਨਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲਈ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲਈ ਆਧਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ। ਢਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਨ ਵਿਰੋਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਾਸਪੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਸਮਰਥਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਪਾਸਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਆਦਿ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

(8) ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 2, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਪਾਸਪੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਾਸਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ, ਸਮਰਥਨ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਰੱਦ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(9) ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯਾਤਰਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1) (ਏ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1)(ਏ) ਜਿਸ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ CI ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇਗੀ (b) ਜਾਂ CI. (c) ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਰਥਾਤ:

(ਏ) ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਤ ਹੈ;

(10) ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਇੱਕ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ

ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਦੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਿਨੈਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2)(ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ, ਜਿਸਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਨਕਾਰ। ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2)(ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

“(2) ਇੱਕ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ (ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ,, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਰੇਗਾ-

(b) ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕਰੇ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ, ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਡੋਰਸਮੈਂਟ ਬਣਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦੇਸ਼; ਜਾਂ

(c) ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(11) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ, ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਰਿਣੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(12) ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਰਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਕੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਤਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਡਰਦੇ

ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(13) ਸਾਨੂੰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(14) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭੂਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਜੇ.

ਇਸ਼ਾਕ , - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ , -ਜਵਾਬਦਾਤਾ

2008 ਦਾ 1 CWPNO. 1301

12 ਸਤੰਬਰ 2008

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਕਲਾ. 226—ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸੀਪਲ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ) ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1994 — ਆਰ.ਐੱਲ.5(ਸੀ)- ਐੱਮ.ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ— ਹਰੇਕ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ— ਕੀ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਬਿਨਾਂ ਕਰਵਾਏ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲਾਟ ਦਾ ਡਰਾਅ - ਹੋਲਡ, ਨੰਬਰ - RI.5(c) ਲਈ ਪੀਓ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤੁਰੰਤ ਲਾਟ ਦਾ ਡਰਾਅ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ - ਲਾਟ ਦਾ ਡਰਾਅ ਕਰਵਾਏ ਬਿਨਾਂ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੀਓ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ

ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ—ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ, ਪੀਓ ਨੂੰ ਲਾਟ ਦੇ ਡਰਾਅ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ 23 ਜੁਲਾਈ, 2008 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਐਲਾਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਰਾਅ ਨਾ ਕੱਢ ਕੇ ਘੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।